

«La maleta sarda»

La maleta sarda

Margarida Aritzeta

Columna Edicions, 2010

Margarida Aritzeta (Valls, 1953) publica la seva darrera novel·la: *La maleta sarda*. Aquesta novel·la suposa la vint-i-tresena publicació literària d'Aritzeta, la qual cosa demostra que la seva ploma no només no està rovellada sinó que, a més, és de les més actives del Camp de Tarragona i de la literatura catalana actual. Les seves darreres publicacions han estat: *Perfils de Nora* (Barcelona: Proa, 2003), *El llegat dels filisteus* (Valls: Cossetània, 2005) i *Aigües de tardor* (Barcelona: Cruïlla, 2006) com a narrativa juvenil. En aquesta ocasió l'acció té lloc a diversos punts de la geografia de Catalunya però també a la Catalunya del Nord i a la Sardenya més profunda. Perpinyà, Reus, Barcelona o Nuoro només són algunes de les localitats on aquesta trama s'entortolliga i es desfà successivament.

Aquesta novel·la pren alguns dels personatges de pes de l'obra anterior, *El llegat dels filisteus*, i n'és, en certa manera, continuadora. En alguns casos l'autora es permet de fer un joc intertextual (pp. 89 i 96) que fa que el lector que és coneixedor de l'obra d'Aritzeta vegi la fina línia contínua entre les narracions i que serveix, per aquells que no l'hagin seguida, per poder entreveure que els personatges d'aquesta història són ben definits per un passat que, mitjançant pinzellades senzilles i elegants, es recorda (per exemple a la p. 84). En alguns casos, fins i tot, tempta d'estirar la beta per veure què s'hi amaga darrere de tot això i prosseguir amb la lectura del *Llegat dels filisteus*.

Manu Uriarte viatja a Perpinyà, on ha de trobar-se amb el vell Torrentà, un bibliòfil que té per obsessió aconseguir tot allò notable que s'hagi publicat a la seva vila natal. En aquesta ocasió, Torrentà està molt interessat en aconseguir el *Vocabulari català-alemany*, de Johann Rosembach, publicat a Perpinyà el 1502 —i que per no faltar a la tradició d'Aritzeta és real: es pot trobar a la Biblioteca Nacional de Catalunya.

Malauradament, Uriarte, després de passar pel cafè Viena de la plaça d'Aragó de Perpinyà i cruspir-se una amanida de magnífiques vieires (p.12) es troba davant d'una

escena que l'escriptora ha fet, gairebé, cinematogràfica: el llibreter de vell entra a casa del client mentre sent com el Rèquiem de Mozart li fa de banda sonora (pp. 29 – 31) per descobrir com, finalment, és mort (pp, 32 – 39). La qüestió, per tant, gira sobre dos eixos principals: ¿qui ha mort el vell Torrentà? ¿Per què? I, encara millor, ¿per quin motiu hi ha aquesta escena criminal tan concreta?

Aritzeta juga a anar per sobre de la línia de la realitat i de la ficció d'una manera sublim: ¿com podem discernir on és la frontera? La resposta, en alguns casos, és senzillament evident; en altres ocasions ho podem sospitar i, segurament, equivocar-nos. El narrador, per tant, es va decantant cap a una banda i altra i nosaltres, els lectors, el seguirem amb els ulls ben oberts però sense saber on trepitgem. De dintre de la coctelera que barreja realitat i ficció no només en surten paisatges, sinó que també en surten persones ben reals que són amagats sota noms ficticis i en tots els casos que he indicat hi regna, per sobre de tot, la versemblança. En conseqüència, trobarem que els personatges, les persones, que apareixen a aquesta història són molt humans. I com a humans que són dubten, tremolen, pensen, rellisquen de tant en tant i mengen i dormen com tothom. Precisament això, l'hedonisme de la gola, és un dels trets més realistes que ens ajuden a endinsar-nos al cor de la Barbàgia, la regió sarda amb arrels més profundes que veurà desenvolupar bona part de la narració.

Amb aquesta novel·la Margarida Aritzeta segueix demostrant-nos que la dedicació a la literatura és constant; ¿com, sinó, ens pot descriure els paisatges sards i nord-catalans amb aquest detall i mesura? Resposta clara: visquent-los en primera persona per narrar-los després amb detall absolut.

ALBERT VENTURA

Publicat al diari *El Punt* el 3 de maig de 2010

<http://www.elpunt.cat/noticia/article/-/-/165668.html>